

31 augusti 2016

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Promemorian Ku2016/01365/KL *En museimyndighet för hela den historiska utvecklingen i Sverige*

Kungl. Vitterhetsakademien har beretts möjlighet att yttra sig över förslaget i promemorian *En museimyndighet för hela den historiska utvecklingen i Sverige* och avger i det följande sitt yttrande.

Sammanfattningsvis avstyrker Vitterhetsakademien bestämt förslaget att föra över LSH till SHMM. Först om ett grundligt, genomarbetat förslag skulle föreligga kan frågan om en museimyndighet som den föreslagna över huvud taget diskuteras.

Vitterhetsakademien håller med om att förslaget att skapa en central museimyndighet med uppgift att belysa Sveriges historia från äldsta tid till idag skulle kunna vara en god idé – om det inte vore en omöjlig uppgift. Att som avses skapa en central myndighet som kan skildra hela samhällsutvecklingen i landet från äldsta tid till idag saknar dessutom grund i de samlingar som de här föreslagna museerna har.

Vad som avses är att slå samman en myndighet Statens historiska museer (SHMM), med huvudsakligen arkeologiska samlingar, med en annan: Livrustkammaren, Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet (LSH), som har samlingar från dels de svenska kungarna, dels en samling från ett privatpalats i stormaktstidens Sverige och dels en mycket speciell samling från ett förmöget hem från tidigt 1900-tal. Förslaget sägs syfta till att "överbygga åtskillnaden mellan den kungliga historien och övrig svensk historia". Men hur ska dessa samlingar kunna skildra "hela den historiska utvecklingen i Sverige"? Vi ber att få hänvisa till vårt tidigare remissvar på museiutredningen, där vi påpekade att grunden för ett museum är dess samlingar, något som utredningen bortsett från.

Det normerande mångfaldsperspektiv som denna myndighet önskar åstadkomma löper stor risk att i stället få en homogeniserande verkan där endast ett perspektiv blir det rådande. Syftet synes vara en starkare statlig

styrning av ett enda nationellt museum. Men det framgår inte vad som i sak förbättras genom denna sammanslagning. Underlaget är synnerligen bristfälligt. Däremot riktas kritik mot museisektorn för att sakna reflekterande perspektiv samt att inte ge uttryck för "nya perspektiv och synsätt på Sveriges historia". En så allvarlig kritik borde vara mer välgrundad.

Argumenten för sammanslagningen är oklara och pekar åt olika håll. Den huvudsakliga avsikten med att skapa den föreslagna organisationsförändringen sägs vara en "effektiv och ändamålsenlig myndighetsstruktur" som kan stärka verksamhetsutvecklingen samt att ta "ytterligare steg bort från en tidigare avgränsning av Historiska museets uppgifter till äldre tid". Det framgår emellertid inte vilka steg som tidigare tagits i denna riktning eller vilken verksamhet det är som genom förändringen ska stärkas.

Sammanslagningen sägs kunna ha en viss "effektiviseringspotential" som kan frigöra medel för angelägna satsningar, men det framgår inte vilka satsningar som avses. Det framgår ej heller hur de kompletterande samlingar, verksamheter och kompetenser som utlovas ska skapas. Ambitionshöjning, spetsverksamhet, internationell räckvidd och kärnverksamheter betonas, men inte vilka verksamheter som faktiskt avses.

Det bör också framhållas att de tre museerna som ingår i LSH tillsammans har mer än dubbelt så många besökare som SHMM varför det framstår som märkligt att SHMM, det i besökshänseende minsta museet, ska överta ansvaret.

Vitterhetsakademien efterfrågar ett grundligt, genomarbetat underlag innan den föreslagna förändringen över huvud taget kan diskuteras. Dessutom måste reflektion göras över varför det är så bråttom; redan nästa år ska förändringen genomföras, för att träda i kraft 1 januari 2018. Och varför ska just dessa båda myndigheter, som utgör en liten del av mångfalden i det svenska museilandskapet, ges i uppdrag att "ansvara för hela den historiska utvecklingen i Sverige"? Diskrepansen mellan svepande och vittfamnande syften och en smal verksamhetsbas måste förklaras.

Att skapa förutsättningar för det demokratiska samhällets utveckling och säkerställa ett reflekterande förhållningssätt till historien måste vara alla museers och all historieskrivnings uppgift. Det kan inte åstadkommas genom blott och bart organisatoriska förändringar.

För Kungl. Vitterhetsakademien

Birgitta Svensson, ständigt sekreterare